

ZARZĄDZENIE

Dnia 9 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie M.S.

w przedmiocie sygnalizacji wznowienia z urzędu postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 maja 2022 r., sygn. II AKa 85/22,

na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

z a r z ą d z i ł:

nie stwierdzam podstaw do wznowienia z urzędu postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 maja 2022 r., sygn. II AKa 85/22.

UZASADNIENIE

Skazany M.S. wystąpił z sygnalizacją wznowienia z urzędu postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 maja 2022 r., sygn. II AKa 85/22, mocą którego utrzymany został w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 30 listopada 2021 r., sygn. III K 156/21. Jako podstawę sygnalizacji skazany wskazał na fakt udziału w składzie Sądu Apelacyjnego sędziego X. Y., a w składzie Sądu Okręgowego w Kielcach sędzi X.1 Y.1, którzy to sędziowie ze względu na wadliwy prawnie sposób powołania nie dawali gwarancji bezstronnego orzekania w jego sprawie, czego skutkiem była nienależyta obsada składu sądów obu instancji.

Wskazał również na brak obrony w toku postępowania sądowego w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W sprawie nie zaistniały żadne okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania sądowego z urzędu ze względu na nienależytą obsadę składu sądów obu instancji. Nie wchodziła też w grę przesłanka z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Odnosnie do sygnalizacji nienależytej obsady składu sądu pierwszej instancji podnieść należało, że sędzia X.1 Y.1 została powołana na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Kielcach na mocy postanowienia Prezydenta RP z dnia 24 stycznia 2011 r., a zatem w procedurze jej powołania uczestniczyła Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana na podstawie innych przepisów niż te z 8 grudnia 2017 r., które umożliwiły sformowanie składu tego organu w sposób wadliwie konstytucyjnie.

Odnosnie do podniesionej nienależytej obsady składu sądu odwoławczego związanej z udziałem w nim SSO X. Y. wskazać należało, że dla rozważań w przedmiocie zaistnienia tej bezwzględnej przyczyny odwoławczej istotny był fakt, że tenże sędzia nie został powołany na urząd sędziowski z udziałem KRS ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r., a w instancji odwoławczej orzekał na podstawie delegacji. Pierwsza delegacja została udzielona mu przez Ministra Sprawiedliwości i obejmowała okres od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. Była to zatem delegacja na czas określony. Po dniu 30 czerwca 2022 r. SSO X. Y. został ponownie delegowany przez wskazany organ do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie na czas nieokreślony.

Rozważania dotyczące kwestii delegacji sędziego do orzekania w sądzie wyższej instancji w kontekście zaistnienia nienależytej obsady składu sądu, należało rozpocząć od wskazania, że podstawę tych rozważań stanowi wykładnia przepisów traktatowych przeprowadzona w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 listopada 2021 r., w połączonych sprawach od C-748/19 do C-754/19. W orzeczeniu tym TSUE stwierdził, że "art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TUE) odczytywany w świetle art. 2 TUE oraz art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów

domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z którymi minister sprawiedliwości państwa członkowskiego może, na podstawie kryteriów, które nie zostały podane do publicznej wiadomości, z jednej strony delegować sędziego sądu karnego wyższej instancji na czas określony albo na czas nieokreślony, zaś z drugiej strony w każdym czasie, na podstawie decyzji, która nie zawiera uzasadnienia, odwołać sędziego z tego delegowania, niezależnie od tego, czy nastąpiło to na czas określony, czy na czas nieokreślony".

Sąd Najwyższy w tym składzie pogląd TSUE w całej rozciągłości akceptuje, podobnie jak fakt związania sądu krajowego wykładnią przepisów traktatowych dokonaną przez ten Trybunał.

Kwestia obowiązującego w Polsce systemu delegacji sędziów, w związku ze wskazanym wyżej wyrokiem Trybunału, była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Zarówno z orzeczeń Sądu Najwyższego, jak i przede wszystkim utrwalonej linii orzecznictwa samego TSUE, a także poglądów doktryny, wynika skutek *ex tunc* wykładni prawa unijnego wyrażonej w orzeczeniu prejudycjalnym. Sam Trybunał Sprawiedliwości przyjmuje więc, że interpretacja postanowień i zasad prawa unijnego jest w nich zawarta *ab initio*. Toteż obowiązywanie czasowe wykładni wyrażonej w deklaratoryjnym orzeczeniu prejudycjalnym TSUE jest identyczne z obowiązywaniem w czasie europejskich unormowań prawnych, których wykładnia jest dokonywana (niezależnie od momentu wyartykułowania samej wykładni). Interpretacja ma więc skutek od ich wejścia w życie, czyli *ex tunc*, przy czym Trybunał Sprawiedliwości dopuszcza niekiedy inne określenie skutków czasowych własnych orzeczeń prejudycjalnych (por. P. Dąbrowska-Kłosińska, Skutki wyroków prejudycjalnych TS w postępowaniu przed sądami krajowymi w świetle orzecznictwa i Traktatu z Lizbony, Europejski Przegląd Sądowy 2010, z. 12, s. 13). Odpowiadając na pytanie prejudycjalne sądu właściwego do orzekania w sprawach karnych TSUE w swoich wcześniejszych orzeczeniach wskazywał, że prawo Unii nie wymaga, aby w celu uwzględnienia wykładni odpowiedniego przepisu tego prawa przyjętej przez Trybunał po wydaniu przez organ sądowy orzeczenia

posiadającego powagę rzeczy osądzonej organ ten był co do zasady zobowiązany do zmiany tego orzeczenia (por. wyrok TSUE z dnia 24 października 2018 r., C-234/17, XC, YB, ZA, pkt 54, ECLI:EU:C:2018:853; zob. także podobnie wyroki: z dnia 10 lipca 2014 r., Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, pkt 60; z dnia 6 października 2015 r., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, pkt 38; z dnia 29 lipca 2019 r., C-620/17, Hochtief Solutions AG Magyarországi Fióktelepe, ECLI:EU:C:2019:630, pkt 56.) - tak w tym przedmiocie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2022 r., IV KO 1/22.

Powyższe zasady temporalne skutkowały przyjmowaniem przez Sąd Najwyższy w wydawanych dotychczas orzeczeniach, w których zagadnienia delegacji się pojawiało, takiej wykładni przepisów, która nie dawała podstaw do wzruszania poddawanych kontroli tego Sądu orzeczeń przy przyjęciu za podstawę rozstrzygnięcia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., bowiem delegacje te były dokonywane przez Ministra Sprawiedliwości przed datą interpretacji przepisów traktatowych przez TSUE, a więc przed dniem 16 listopada 2021 r.

Przywołać w tym miejscu należało trafny pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 21 listopada 2023 r., II KK 469/22, że „przy uwzględnieniu wskazań zawartych w powołanym wyroku TSUE, w wypadku spełnienia podstawowych założeń nakazujących uwzględnienie wykładni prawa unijnego dokonanego przez Trybunał w odniesieniu do sędziów delegowanych do sądu karnego wyższego rzędu (delegacja udzielona po dacie wydania wyroku przez TSUE i wydanie orzeczenia w ramach tej delegacji), każdorazowo przy stwierdzeniu takich zaszłości konieczne jest przeprowadzenie testu o charakterze identycznym z tym jaki został wypracowany na gruncie orzecznictwa krajowego w odniesieniu do osób powołanych na urząd sędziego sądu powszechnego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r. Posiadanie atrybutu niezawisłości i bezstronności dotyczy bowiem zarówno osoby powołanej na stanowisko sędziego w danym sądzie i w nim orzekającego, jak i nawet bardziej osoby delegowanej do orzekania w sądzie wyższego rzędu”.

Mając zatem na uwadze datę pierwszej delegacji udzielonej SSO X. Y. do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie (1 lipca 2021 r.), a więc przed datą

wskazanego wyroku TSUE (16 listopada 2021 r.), jak i datę wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny w dniu 11 maja 2022 r., a więc w ramach pierwszej delegacji, prowadzenie testu niezawisłości tego sędziego nie wchodziło w grę.

Odnosnie sygnalizowanego braku obrony, który Sąd Najwyższy odczytał w kontekście naruszenia dyspozycji art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. podnieść należało, że w toku postępowania przygotowawczego, związku z powstaniem uzasadnionym wątpliwości co do poczytalności podejrzanego, skutkujących powołaniem biegłych w celu wydania stosownej opinii co do stanu zdrowia psychicznego podejrzanego, został wyznaczony mu obrońca z urzędu. Wobec niestwierdzenia przez biegłych zaistnienia w stosunku do podejrzanego warunków z art. 31 § 1 i 2 k.k. i okoliczności uniemożliwiających mu osobisty udział w czynnościach i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, Sąd na wniosek prokuratora orzekł, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy i obrońca został zwolniony z jego obowiązków.

Zatem wskazane w sygnalizacji uchybienie w zakresie braku obrony obowiązkowej nie zaistniało. Na marginesie tych rozważań wskazać należało, że w toku postępowania sądowego oskarżonemu - na podstawie prawa o ubogich - wyznaczono obrońcę z urzędu, który brał udział we wszystkich stadiach postępowania sądowego osobiście lub ustanawiał substytutów procesowych.

Z tych względów zarządzono jak w zarządzeniu.

[WB]

[r.g.]